

bi morali zbrati šila in kopita ter pobegniti v tuje nezane kraje. Spoznali so naše kraje tudi Italijani in v trumah prihajajo iz Trsta na Koroško kakor letoviščarji. Samo domačin je ne pozna, ne vidi svojih kipečih gor, svojih ravnin in milih dolin; njemu je tuja, ker se v mladosti v potujočih šolah tujim jezikom ni učil ljubiti domovine in spoznaval miline svojega materinega jezika, gorečnosti prelepih slovenskih pesmi. Na njega se je sistematično vplivalo, da se ni probudil; držali so ga umetno v narodnem spanju, v temi nezavesti. Vse zato, da bi ga laglje opeharili za njega materin jezik in njegovo krasno domovino. A Slovenci so se jeli vkljub temu prebujati, po vseh dolinah začena žareti zvezda narodnega vstajanja in oživlja se nada do zmage, ako nam bodo pomagali naši bratje. Gotovo zahajajo bogati Slovenci iz Trsta, Gorice, Ljubljane, Zagreba, Gradca itd. na letovišče in namesto da gredo kam drugam, naj posejajo naše pokrajine. Ker je slovensko ljudstvo jako prijazno, bi jih sprejelo z odprtimi rokami in lahko bi se bavili z narodno propagando ter želi ob bistroumnosti in hvalečnosti koroškega Slovenca gotovo mnogo uspehov. Tak vpliv vsako leto skozi 2 meseca bi rodil veliko res dobrega sadu. Poseben ozir bi se mogel jemati na Zilsko in Rožno dolino, ker sta najlepši, pa tudi v največji nevarnosti. Dobrih gostilnic je tukaj zadosti, vendar pa se mora napraviti neke vrste kataster za letoviščarski promet. Časopisi slovenski brez ozira na strankarstvo so naprošeni, da se poprimejo te misli ter jo širijo; kdor pa hoče v ta namen sodelovati, naj se oglasi pri dotičnem uredništvu, ki naj pa vodi akcijo.

—o— „Nesramen lažnjivec.“ Državni poslanec I. Dobernig je imel dne 1. t. m. v državnem zboru dolgozven govor, v katerem je hotel overiti trditve poslanca Grafenauerja. V dotičnem svojem govoru je Dobernig med drugimi lažmi trdil tudi to, da je učitelj tov. Pesek kruto žalil Nemce s tem, da je na odru v „Narodnem domu“ v Velikovecu nastopil kot raztrgan rokodelce z vozičkom za smeti, z lopato in metlo. Navzočemu občinstvu je učitelj Pesek pokazal, kako bodo Slovenci skidali in pomedli koroške Nemce. Z ozirom na te trditve priobčuje učitelj Pesek v „Narodnem Dnevniku“ odprto pismo, v katerem imenuje državnega poslanca J. Doberniga nesramnega lažnivca.

—o— Antona Janežiča hčerka umrla. V Pliberku na Koroškem je 4. t. m. umrla gđ. Olga Janežičeva, hčerka slovenskega pisatelja in velikega rodoljuba, profesorja Antona Janežiča. Z njo je izumrl Antona Janežiča rod.

—o— 1000 K podare družbi Ciril-Metodovi koroški slovenski učitelji v odgovor na „Slovenčev“ Cirilmetodarijo! — Občudovanja vredna požrtvovalnost!

Istrske vesti.

—i— Istrska deželna razstava. Dne 1. maja slovesno otvorijo prvo istrsko deželno razstavo v Kopru.

Splošni vestnik.

Anton Medved †. Dne 13. t. m. zjutraj je umrl na Turjaku odtotni župnik Anton Medved. Pokojnik je bil eden najodličnejših pesnikov in pisateljev in je slovensko literaturo obogatil s pesniškimi deli trajne vrednosti. Zadnje njegovo večje delo je bilo tragedija „Kacijanar“. Še na smrtni postelji je zležil pesem v spomin umrlemu Karlu Kotniku. To pesem priobči v prihodnji številki „Branik“. Umrlega pesnika Medveda so prepeljali v Kamnik. Ave, anima pia!

Jugoslovansko umetniško razstavo priredi ob velikonočnih praznikih v svojem paviljonu g. R. Jakopič v Ljubljani. Razstavili bodo slovenski in srbski umetniki. Opozorjamo na to razstavo tovariše in tovarišice, ki pridejo za Veliko noč v Ljubljano.

Družba sv. Cirila in Metoda je založila prav lepe, originalne velikonočne razglednice. Blizajo se prazniki, zato pozivljamo vse rodoljube, da se pravočasno oglase z naročili. Prijatelji družbenih razglednic naj opozore trgovce na te razglednice.

Manifestacijski shod za družbo sv. Cirila in Metoda v ljubljanskem „Mestnem domu“ je bil dne 13. marca 1910. Sprejeta je bila resolucija: Družbi sv. Cirila in Metoda kot najvažnejši kulturno-obrambni organizaciji se izreka popolno zaupanje. Podli napadi, ki izhajajo iz vrst narodnih nasprotnikov, kakor tudi iz vrst od njih podkupljenih lastnih bratov, se obsojajo sami od sebe. Družbi naj so ti napadi le nov poziv k še izdatnejši obrambi slovenske mladine. Zanesa naj se cirilmetodarski duh do zadnje gorske kočice, zavedni Slovenci pa naj se vzpodbujajo še k večji narodni požrtvovalnosti. — Tisoči na manifestacijskem shodu v ljubljanskem „Mestnem domu“ dne 13. marca 1910 zbranih Slovencev pozivljamo e. kr. osrednjo vlado, da takoj odpravi nepravilne za kulturno veljavst sramotne šolske razmere v Primorju, na Koroškem in Štajerskem. Zahtevajo, da avstrijska vlada ne bje v obraz tudi Slovenceem po zakonu zajamčeni enakopravnosti in ustanovi v slovenskih manjšinskih krajih za tisoče slovenskih otrok prepotrebne ljudske šole.

Dr. Karel Lueger, župan dunajski, je umrl dne 10. t. m. Luegerja poznajo naši čitatelji. Večkrat smo imeli priliko, da smo ga omenjali v svojem listu. — Znano je, da Lueger učiteljev-uskokov ni maral. Dunajske učiteljestreberje je zaničljivo imenoval „Knierutscherje“. — Dr. Luegerju v spomin je napisal dr. Krek v „Slovencu“ članek, kjer stoji tudi stavek: „Polasti se moči, pa pojdejo za tabo vsi slabiči in strahopetniki!“ — Luegerjeve „Knierutscherje“ in Krekovo zausnico naj vzamejo v znanje naši Slomškarji. Ako jih je kaj sram, je to njihova reč!

Nove kolkove znamke. Glasom ukaza finančnega ministrstva so dne 1. januarja 1910 nove kolkove znamke v promet prišle, stare znamke, izdane leta 1898, pa izgube veljavo dne 31. marca 1910. Porabo starih znamk po 31. marecu 1910 je torej smatrati kot neizpolnitev kolkovne dolžnosti. Naporabljeni stari kolki iz leta 1898 se lahko do 31. maja 1910 brezplačno zamenjajo pri deželnih blagajnah, uradih in pri davkarjih. Po 31. maju 1910 pa se za stare znamke ne bo dobilo niti novih znamk niti denarja. Obrtne in trgovske knjige, obrazi za menice in računi itd. se smejo tudi pozneje brez zadržka porabiti, če se stare znamke na njih do 31. marca 1910 uradno prepečatijo.

Deželni odbor kranjski je sklenil, da bo odslej podpiral izdajo tistih slovenskih učnih knjig, katerih pisatelji naznanijo spisovanje takoj, ko prevzamejo delo, deželnemu odboru. S tem hoče deželni odbor priti v okoliš nepotrebni konkurenci pri spisovanju učnih knjig.

Šolsko zdravstvo.

Telesna vzgoja šolske mladine. V naučnem ministrstvu na Dunaju se je vršila anketa za telesno vzgojo šolske mladine. To je bilo nekako nadaljevanje srednješolske ankete, ki se je vršila ravno pred enim letom. Vkolikor smo poučeni, gre v prvi vrsti za to, da bi se telovadba na švedski način vršila bolj preprosto, da bi se prenehalo vsako akrobatstvo. To misel moramo le pozdravljati, na eni strani zaradi tega, ker je upati, da se bodo vbodoče šolske oblasti bolj brigale za telovadbo na nižjih in višjih šolah, na drugi pa zaradi tega, ker je upati, da izginejo one oblike šolske telovadbe, ki niso prikladne za potrebe mladinskega organizma in ki s svojo pretiranostjo, kakor rečeno, jako spominja na akrobatiko. Namesto te pa se mora posvečati vso pozornost higieni strani telovadbe. Zlasti je potrebno, da bi se na vseh šolah uvedle mladinske igre; kar se športa tiče, se ima tudi po angleškem vzorcu gojiti. Potrebna institucija bi bili tudi posebni učitelji za telovadbo. V prvi vrsti pa bi se morali učitelji telovadbe temeljito izobraziti v fiziologiji in higieni ter uvrstiti organsko med učiteljstvo in profesorstvo ljudskih in srednjih šol. Iz referatov je tudi razvidno, da se vojna uprava jako zanima za telovadbo na nižjih in višjih šolah ter toplo podpira tozadevne zahteve. Vendar pa se nam zdi nekoliko preveč dobrega, ako se zahteva, naj bi se mladina že v 3 razredu meščanske šole učila streljati. Je sicer res, da so Švedje svojo šolsko telovadbo uredili popolnoma na vojaški način, na nekaterih srednjih šolah se celo posveča 6 tednov vojaški telovadbi — običajno je učitelj telovadbe bivši častnik. Vendar pa je sistem vojaške telovadbe prikrojen vzgoji narodne milice, ni pa militaren kakor bi bil sigurno pri nas. Končno bi pripomnili še to: Pri reformi telesne vzgoje v naših šolah se mora gl-dati na skladnost take vzgoje z vsem ostalim učenim načrtom. Higiena, ki mora biti vedno najvišji zakon telesne vzgoje, mora priti vedno v poštev tudi pri učenju ostalih predmetov. V šolah se mora enkratavselej ubiti srednjeveško načelo, da je treba le vzgojevati duha in moriti telo. Telesna vzgoja ne sme biti omejena na malo število telovadnih ur, temveč se mora raztezati na vse predmete; mladino se mora varovati vsake duševne ali telesne prenapetosti. Ne dvomimo, da se bo na bodočih posvetovanjih sklenilo marsikaj pametnega. Koliko od tega bodo pustili naši birokratje v resnici izvršiti, to je seveda drugo vprašanje. Kamen se je pa vendar začel valiti z vrha gore — in naposled se tudi glasoviti avstrijski šolski birokratje ne bodo mogli v tem oziru izogniti koristnim reformam. Toda kdaj?!

Iz slovenskih pokrajin.

Novi člani Jugoslovanske akademije v Zagrebu so posali: prvi člani vseučilišni profesor dr. Ferdo pl. Šišić in predsednik „banskega stola“ Vlad. Mazuranić, dopisnujoča člana pa dr. Jovan Radonić, prof. univerze v Belemgradu, in dr. A. Bazala, profesor v Zagrebu.

Važni sklep „Slovenske sokolske zveze“. Dne 20. februarja se je vršila na Dunaju v „Hotelu de France“ predsedstvena seja „Slovenske Sok. Zveze“, ki so se je udeležili za Čhe dr. Jos. Schiner, dr. Jindrich Vavriček in dr. Antonin Novotny, za Hrvate dr. Car Lazar, za Slovence dr. V. Murnik, za Srbe podpolkovnik B. Živanovič. Dr. Scheiner kot starosta „Slovenske Sokolske Zveze“ je

izjavil, da lani ni bil mogoč niti skupen zlet niti večja skupščina zaradi dogodkov na Balkanu in zaradi veleizdajniških procesov. O stanju slovenskega sokolstva je poročal, da šteje Češka Sokolska Zveza 78.330 (brez Američanov), poljska 20.500, hrvaška 12.500, slovenska 6.317 in bolgarska 4.460 Sokolov. Srbsko in rusko sokolstvo še ni urejeno; poljsko in srbsko še doslej ni združeno v zvezi. Službeni jezik zveze bo oni, kjer bo imela zveza središče. Vsaka zveza lahko zahteva dopise v lastnem materinskem jeziku. Letos se vršita zleta v Sofijo in Krakov. Podpolkovnik Živanovič je izjavil, da bo dala Srbija izletnikom poseben vlak po zdatno znižanih cenah ali morebiti celo brezplačno; pozval je slovenske Sokole, naj ostanejo vsaj en dan v Belgradu, da prirede javno telovadbo. Splošni vseslovenski sokolski zlet se vrši 1. 1912 v Prago in 1. 1917. v Zagreb ali Ljubljano.

Literarni trg v Rusiji. Poslednja ruska tiskovna razstava je pokazala izredno velik razvoj ruskega tiska. V l. 1908. se je v Rusiji nanovo ustanovilo 600 časopisov in natisnalo v knjižni obliki 78 tisoč različnih zabavnih in znanstvenih spisov. Od teh jih odpade 24 tisoč na časopise. Ta razvoj ruskega knjižnega in časniškega trga je tem pomembnejši, ker je na Ruskem tako ogromno število analfabetov. Omenjeno število knjig se je tiskalo v 48 jezikih in narečnih; 73% odpade na Ruse, 11% na Poljake, 3% na Nemce; po tem pridejo Francozi, Židje, Tataři in Armenci.

Človekoljuben čin. Pred kratkim na Dunaju umrl srbski podanik Randjel Stojanović je zapustil vse svoje imetje 2.300.000 fraukov srbski vladi v svrhu, da sezida v Belgradu veliko bolnišnico za delavce.

Bolgarska carica hoče ustanoviti velik zavod za gluhe, slepe in za ljudi, ki niso več zmožni za delo. Ruska carica, ki misli ustanoviti enak zavod, je obljubila vsakoletno večjo podporo.

Grunwaldsko jubilejsko slavnost v spomin zmage Poljakov nad Nemci pri Grunwaldu bodo obhajali Poljaki 15. jul. t. l. ob priliki odkritja spomenika zmagovalcu pri Grunwaldu kralju Ladislavu. Poljska Grunwaldska zbirka je dosegla že nad en milijon kron.

Francoz za češke umetnike. Praškemu občinskemu svetu je sporočil dr. H. Šikl, odvetnik v Plznji, da je njegov klient v Parizu, umrl Bernard Rie, zapustil 25.000 K v svrhu, da se obresti od tega kapitala vsako leto s posredovanjem praškega občinskega sveta porabijo v podporo češkim umetnikom, v prvi vrsti glasbenikom. Pravico do podpore imajo umetniki, ki so že izpolnili 60. leto. Praški občinski svet je sprejel volilo v svojo oskrbo.

Veliko narodno tiskarno ustanove v Pragi. Načelovalo ji bo mnogo odličnih čeških politikov, med temi tudi dr. Kramář. Imenovala se bo: Narodni akcijska tiskarna.

Razgled po šolskem svetu.

Štrajk v semenišču. V grško-vzhodnem semenišču v Karlovcu štrajka 50 semeniščnikov zaradi slabe hrane.

Stoletnica berlinskega vseučilišča. Ob priliki proslave stoletnice berlinskega vseučilišča so poslali vsem inozemskim vseučiliščem in akademijam pozivnice. Pariško vseučilišče je poziv sprejelo, dočim ga bo akademija gotovo odklonila.

Cirilica zopet v veljavi. Nova hrvaška vlada je razveljavila vse Rauchove naredbe glede odprave, oziroma omejitve poučevanja cirilice v šolah.

Francoske šole na Turškem. Statistika dokazuje, da so francoske šole v Mali Aziji poslednjih šest let lepo napredovale. V mestu Kadi Kej je l. 1903. pohajalo v tamošnjo francosko šolo 225 učencev, l. 1909. je pa to število naraslo že na 702, od katerih je bilo 158 učencev moslimske vere, akopraj je dotični zavod v rokah neke verske družbe. Nemci se trudijo, da bi tekmovali s Francozi, ali dosejaj se jim je to slabo obneslo. Tako so bili v Hajdar-paši, ki je izhodna točka njihove železnice v Mali Aziji, ustanovili krasno šolo, v katero se je bilo vpisalo 150 šolarjev. Ko so pa Francozi otvorili svojo šolo v skromnem poslopju, se je priglasilo izprva samo 68 otrok, ali še par dni ni poteklo, pa jih je od vseh strani navrelo toliko, da so jih morali odbijati. Nasprotno pa je število nemških šolarjev vedno padalo, dokler ni padlo od 150 na 48. To kaže, da je kulturni vpliv francoskega jezika v orientu silen.

Najmlajši vseučiliščni dijak na svetu. Na vseučilišču v Bostonu je vpisan Viliam Sidis, ki je star 11 let. Deček je sin dr. Sidisa, ki ga je sam vzgojil in ga učil pisati in brati v najnežnejši dobi. Mali deček je že z dvema letoma znal izvrstno brati, a s štirimi pisati na pisalni stroj. S šestimi leti se je učil razne jezike, s sedmimi se je učil nemško, francosko, latinsko in grško. Pred tremi leti je izdelal maturo. Nobeno vseučilišče ni hotelo sprejeti mladega 9 letnega dečka. Medtem ga je vendar sprejelo vseučilišče v Bostonu in sedaj je najmlajši vseučiliščenik na svetu. Oče malega pravnikarja ga je začel učiti čitati, ko je bil star eno leto. Posebno sposobnost je pokazal za matematiko.

Po sklepu lista.

Društvo slov. učitelje ima dne 24. marca 1910 ob pol 10. uri dop. v Št. Jakobski šoli v Ljubljani svoj občni zbor. Na dnevnem redu je: Pozdrav predsednice. Poročilo tajnice in blagajničarice. Volitev novega odbora za l. 1910 in 1911. Predlogi in navseti. Odbor.

Listnica uredništva.

Rado vednica: Na Vaše vprašanje: „Ali nimajo nečlanice društva na sestankih, sklicanih po društvu, pravico glasovanja?“ — odgovarjamo: Nimajo! Ako je torej predlog sprejet s takimi glasovi, nimajo javljal — A. S. v S. B.: Porabimo v velikonočni prilogi.

Uradni razpis učiteljskih služb.

St. 288/m. 3. sv. Kranjsko. 111—10

Na mestni trirazrednici na Karolinski zemlji se razpisuje vnovič v stalno popolnitev nanovo sistemizovano tretje učno mesto, združeno z zakonito osnovnimi službenimi prejemki, ki veljaj za učitelja ali pa tudi za učiteljico.

Prosilci ali prosilke za omenjeno službeno mesto naj vlagajo svoje s potrebnimi dokazili opremljene prošnje pri predsedstvu e. kr. mestnega šolskega sveta najkasneje do 10. aprila 1910.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se ne bodo vpoštevale. C. k. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 19. marca 1910.

Predsednikov namestnik:
Voneina I. r.

Dober tek je dobra stvar,
Zanemarjaj je nikar!
Dober tek imaš vsak dan,
Ako vživaš

52—10

Najboljši želodčni liker!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost . . . 4.80
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarilo pred ponaredbami!

Najnižje cene. Največji izbor. Preobleke. Popravila. Skrbno izdelovanje. L. Mikuš tovarna dežnikov Ljubljana, Mestni trg.

52—7

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9
priporočata v veliki izbiri po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih. Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«.

12—3